

УДК 657.42: 336.02

Панченко О.М.¹, Лейко А.О.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУЗ-614м ЗНТУ

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Одним з важливих чинників підвищення ефективності підприємницької діяльності є ефективне управління матеріальними запасами, основною метою придбання і утримання котрих є задоволення виникаючої в процесі виробництва потреби в придбаних запасах (сировині, матеріалах, купованих напівфабрикатах, паливі, тарі, тарних матеріалах, запасних частинах для ремонту, малоцінних та швидкозношувальних предметах). Таким чином, матеріальні запаси—це товарно-матеріальні цінності, призначені для використання, але які тимчасово не використовуються, очікуючи надходження у процес виробничого споживання [3].

Система управління запасами—це сукупність правил і показників, які визначають момент часу й обсяг закупівлі продукції для поповнення запасів. Сучасні підприємства ще не включили управління запасами до складу основних напрямків активно здійснюваної стратегії своєї поведінки у ринковому середовищі і явно недостатньо використовують даний фактор підвищення конкурентоспроможності. Аналіз існуючої практики господарювання на підприємствах індустріально розвинутих країн показує, що загальним орієнтиром в управлінні запасами є їх мінімізація в допустимих межах. Власне логістика прив'язана до проблеми мінімізації витрат.

У виробничій логістиці велика роль належить процесам своєчасного постачання виробництва всіма необхідними матеріалами, заготовками, напівфабрикатами, комплектуючими виробами. Закордонними фахівцями розроблено і впроваджено в практику декілька систем управління цими процесами: 1) MRP (Materials Requirements Planing)-планування потреби в матеріалах-система планування виробничих ресурсів, 2) "KANBAN"-метод, що забезпечує оперативну регуляцію кількості проведеної продукції на кожній стадії потокового виробництва; 3) "Just-in-time"; 4) OPT-(Optimized Production Technologies)-оптимізовані виробничі технології; 5) DRP (Distribution Requirements Planing)-система управління та планування розподілу продукції [4].

На підставі досліджень зарубіжного і вітчизняного досвідів розробки, впровадження та експлуатації різних систем управління виробничими запасами стверджується, що формування таких систем відбувається лише щодо деяких типів організації виробництва: масове, великосерійне, серійне виробництво продукції. Однак на цей час не існує остаточно сформованої системи управління виробничими запасами, яка б однаково підходила для всіх типів організації виробництва.

Контроль за запасами необхідно здійснювати відповідно до таких принципів [5]: 1) завозити матеріали необхідно лише ті, що використовуються у виробництві; 2) розмір запасу кожного виду сировини і матеріалів встановлювати з урахуванням середнього виробничого запасу, який містить поточну потребу, підготовчий та гарантійний запаси; 3) зберігання запасів організовувати за сучасними ресурсозберігаючими технологіями, 4) запаси повинні підлягати повному обліку, маркуванню; 5) встановити єдиний принцип відпуску сировини і матеріалів у виробництво - за методом середніх цін, LIFO, або FIFO.

Забезпечення ефективної роботи сучасних підприємств—це складний процес, в якому повинні бути враховані багато факторів. Специфіка формування і використання матеріальних запасів зумовлена їх призначенням у суспільному відтворенні і полягає, по-перше, у забезпеченні безперервності і плановірності процесу виробництва та реалізації продукції, по-друге, в

мобілізації внутрішніх виробничих резервів. Розробка ефективної логістичної системи управління запасами є запорукою успішного функціонування підприємств в умовах економічних обмежень. Для її реалізації необхідно: впроваджувати систему контролю за використанням запасів у виробничому процесі з метою оптимізації витрат на транспортування, зберігання і підготовку до запуску у виробництво; підвищити інтенсивність використання запасів через прискорення їх обертання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Башун Мілена. Економіко-математичне моделювання процесу управління запасами підприємства/М.Башун//Схід.-2008.-№2.-С.43-45;
2. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств/В.П.Кодацькій//Актуальні проблеми економіки.- 2008.-№4.-с. 149-154;
3. Управління витратами на підприємстві./В.Г.Лебедев, Т.Г. Дроздова, В.П. Кустарев і ін.; За заг. ред. Г.А. Краюхіна.-СПб.: «Видавничий дім» Бізнес-преса », 2000.-277 с.
4. Бауерсокс Д.Дж., Клосс Дейвид Дж. Логістика: інтегрована ланцюг поставок, 2-изд./Пер. з англ.-М.: ЗАТ "Олімп-Бізнес", 2005.-640 с.
5. Логістика: навч. Посібник/за ред. Б.А. Анікіна, Т.А.Родніной.-М.: ТК Велбі, Вид-во Проспект, 2006.-408 с.